



Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

via Internetconsultatie.nl

Onze referentie

2024-182283180-28555/mklein

Den Haag

16 juli 2024

Betreft

Consultatie op voorgestelde wijzigingen Kadasterbesluit voor zoeken op naam

Geachte heer, mevrouw,

Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de voorgenomen wijziging Kadasterbesluit gericht op het regelen van een beperking van het zoeken voor gebruikers op naam in de registers van het Kadaster. Hieronder gaan wij eerst in op rol van rechtsbijstandverzekeraars waar het gaat om de toegang tot het recht. Aansluitend wordt ingegaan op de bezwaren van de voorgestelde wijzigingen die worden gezien en doen wij enkele voorstellen voor een mogelijk alternatieve invulling.

Rechtsbijstandverzekeraars

De natura rechtsbijstandverzekering biedt middengroepen sinds de jaren 60 van de vorige eeuw onafhankelijke, vertrouwelijke, kwalitatief goede en betaalbare rechtsbijstand door juristen en sinds ruim een kwart eeuw tevens door advocaten in loondienst van een rechtsbijstandverzekeraar of onafhankelijke rechtsbijstand uitvoerder. Miljoenen mensen en kleine bedrijven komen niet voor gesubsidieerde rechtshulp in aanmerking. Voor deze groep zijn advocaatdiensten meestal te duur en biedt de rechtsbijstandverzekering goede toegang tot het recht.

De natura rechtsbijstandverzekeraars hebben ongeveer 2.300 juristen en advocaten in loondienst. Zij bieden voor ongeveer 6 miljoen verzekerden een oplossing in jaarlijks circa 500.000 juridische problemen. De kosten daarvoor worden collectief bijeengebracht door alle verzekerden samen (premie). De sector kent monobranche verzekeraars die uitsluitend rechtsbijstandverzekeringen aanbieden en zogenaamde multibranche schadeverzekeraars die meerdere soorten verzekeringen aanbieden. Deze laatste dienen volgens artikel 4:65 lid 2 sub b Wft de uitvoering van de rechtsbijstandverzekering over te laten aan een juridisch zelfstandig schaderegelingskantoor. Deze schaderegelingskantoren zijn (evenals deze verzekeraars) lid van het Verbond van Verzekeraars (Sector Schade, branche Rechtsbijstand).

Informatie: mr. M.C. Klein

Doorkiesnummer 070 – 333 8621 E-mail m.klein@verzekeraars.nl

Bordewijklaan 2, 2591 XR Den Haag, Postbus 93450, 2509 AL Den Haag, Internet www.verzekeraars.nl

De rechtsbijstandverzekeraars en-uitvoerders dragen in belangrijke mate bij aan de toegang tot het recht voor een grote groep burgers en (kleine) ondernemers. Denk hierbij bijvoorbeeld aan 'het verschaffen van rechtszekerheid ten aanzien van registergoederen in het rechtsverkeer, economisch verkeer en bestuurlijk verkeer tussen burgers en bestuursorganen', zoals in de Kamerbrief van de Minister van 19 juni 2024 is verwoord.

Formele grondslag

Art. 6 lid 1 sub f AVG betreft de formele grondslag voor rechtsbijstandverzekeraars en – uitvoerders ten aanzien van toegang tot het Kadaster en verwerking van persoonsgegevens van tegenpartijen van rechtszoekenden. Het artikel luidt als volgt:

'De verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen, met name wanneer de betrokkene een kind is.'

Dit ter verkrijging van vergoeding in en buiten rechte in de zin van de wet. Een en ander vanuit het maatschappelijk belang van en het functioneren van de rechtsstaat in het algemeen en de toegang tot het recht voor rechtsbijstandverzekerden in het bijzonder. Op de beroepsgroep rechtsbijstandverzekeraars, - uitvoerders en – juristen rust vanuit hun rol of taak bij het geven van rechtszekerheid het wettelijke vermoeden dat zij voldoen aan het beginsel van doelbinding op grond van de AVG.

Het voorstel bewerkstelligt het doel van de voorgenomen wijziging niet

De aanleiding van het besluit ligt vooral in het bestrijden en voorkomen van misbruik en het gebruik van het Kadaster voor oneigenlijke doeleinden. Naar ons beeld wijst niets in het verleden of heden erop dat rechtsbijstandverzekeraars of -uitvoerders reden geven tot een vermoeden van misbruik of 'potentieel misbruik'. Integendeel. Zij voldoen aan zware eisen van kwaliteit, betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en ethiek. Zij staan onder toezicht van de AFM en DNB, zijn gebonden aan een breed scala aan regels en codes, zoals de Gedragscode Verzekeraars en de Kwaliteitscode Rechtsbijstand en worden daarop 3-jaarlijks geaudit. Zij zijn vanuit die codes verplicht een klachtenregeling te kennen, waarbij klachten kunnen worden voorgelegd aan het onafhankelijke Kifid en aan de onafhankelijke Tuchtraad Verzekeraars. Zij werken volgens de kaders van de Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens Verzekeraars en alle medewerkers van de verzekeraars en -uitvoerders hebben de wettelijke eed of belofte financiële dienstverlening afgelegd.

Het zoeken op naam in het Kadaster gebeurt uiterst zorgvuldig en alleen in de uitvoering van de rechtshulpverlening aan rechtzoekenden met een rechtsbijstandverzekering.

Een beperking met uitsluiting van het zoeken op naam miskent dat rechtsbijstandverzekeraars en -uitvoerders -net als advocaten- deze inzage nodig hebben ten behoeve van de rechtshulpverlening aan een grote groep burgers en (kleine)ondernemers. Met andere woorden: het beperkt de rechtszekerheid en de toegang tot het recht van een grote groep middeninkomens en verhoogt de kosten van rechtsbijstand voor deze groep verzekerden die gezamenlijk de premie voor de verzekering opbrengen en die niet voor overheidssubsidie in aanmerking komen. Zij beschikken evenmin over de financiële middelen om zelf een advocaat of andere rechtshulpverlener in te kunnen schakelen.

Noodzaak uit hoofde van taak en beroep

Uitgangspunt van de voorgestelde aanpassing van het Kadasterbesluit is de wens van de Tweede Kamer om toegang tot zoeken op naam te beperken tot professionele gebruikers die zoeken op naam nodig hebben uit hoofde van taak of beroep.

De rechtsbijstandverzekeraars en de op basis van art. 4:65 lid 2 sub b Wft zelfstandige schaderegelingskantoren hebben het zoeken op naam nodig en kunnen niet volstaan met enkel zoeken op adres. Dat volgt uit de aard van de werkzaamheden als rechtshulpverleners en belangenbehartigers. Deze organisaties en hun werkzaamheden zijn daarin niet anders dan een advocaat of de werkzaamheden van de advocatuur (op enkele bijzondere bevoegdheden gekoppeld aan het domeinmonopolie van de advocatuur na). Temeer niet nu meerdere rechtsbijstandverzekeraars en -uitvoerders naast rechtsbijstandjuristen ook advocaten in loondienst hebben.

Als voorbeeld enkele (niet-limitatieve) cases die het belang voor rechtszoekende verzekerden van het kunnen zoeken op naam door de rechtsbijstand juristen duidelijk maakt:

- Ook rechtsbijstandjuristen dienen in het kader van hun rechtsbijstandverlening een beeld te krijgen van vermogensbestanddelen, waaronder registergoederen, zonder de medewerking van de betrokkene van wie de gegevens in de registers staan.
- Ook de rechtsbijstandjuristen dienen in het kader van de rechtshulpverlening en het maken van actuele inschattingen van verhaalsmogelijkheden onderzoek te doen naar en zicht te hebben op beslagmogelijkheden (vooral conservatoir).
- Rechtsbijstandjuristen dienen deze informatie mee te kunnen nemen ten behoeve van advisering over en bepaling van de rechtspositie van de cliënten (verzekerden) of de controle van eigendommen, in het kader van boedelverdelingen in erfzaken.
- Rechtsbijstandjuristen staan veelvuldig huurders bij (in kantonzaken) waarvan de verhuurder de huurovereenkomst opzegt in verband met dringend eigen gebruik. Een opzeggingsgrond van alle tijden, maar ook een actueel onderwerp nu door het politieke landschap eigenaren van verhuurobjecten overgaan tot verkoop; aangezien de verkoop geen huur breekt, heeft de verhuurder belang om zich te beroepen op dringend eigen gebruik als opzeggingsgrond. Het is voor goede rechtshulpverlening essentieel om te kunnen onderzoeken en zo nodig aan te tonen dat deze verhuurder meer onroerend goed op naam heeft (wellicht zelfs pandjesbaas is) of dat het een particuliere verhuurder betreft met nog andere objecten op naam waarvan ze ook gebruik zouden kunnen maken.
- In geschillen over koop-verkoop van een woning komt regelmatig voor dat verkopers na de verkoop vertrekken naar een onbekend adres. Om de verkoper aan te kunnen spreken, bijvoorbeeld op verborgen gebreken, is zoeken op naam essentieel voor het verkrijgen van een adres om een aanknopingspunt te hebben voor het instellen van een vordering.
- Overeenkomsten voor (kleinschalige) aanneming van werk worden tegenwoordig steeds vaker gesloten via laagdrempelige social media platforms (zoals bijvoorbeeld Whatsapp). Cliënten (verzekerden) hebben dan alleen een naam en telefoonnummer van de wederpartij. Het zoeken op naam is dan essentieel om te achterhalen of de wederpartij een pand op naam heeft, om zo een adres of aanknopingspunt te vinden voor het instellen van een vordering.
- Een wederpartij stelde een (NVM-)boete niet te kunnen betalen. Onderzoek middels zoeken op naam leerde dat hij voor ca. € 1.500.000,- aan onroerend goed op naam had staan. Deze confrontatie leidde ertoe dat met de wederpartij alsnog vrij snel een regeling kon worden getroffen.

Kortom: het is ook voor verzekerden die worden bijgestaan door rechtsbijstandjuristen van belang dat hun rechtshulpverlener goed inzicht heeft in de positie van de andere partij. Dat leidt tot een betere afweging en juridische opstelling en draagt ook bij om zoveel mogelijk zaken buiten de rechter op te lossen door de-escalierend, regelend en dus heel oplossingsgericht een geschil te benaderen en te behandelen. Daarmee worden langdurige en kostbare gerechtelijke procedures en onnodige druk op de rechtspraak voorkomen.

Geen andere mogelijk om de benodigde informatie te verkrijgen

In de Kamerbrief van 19 juni 2024 gebruikt de minister het argument dat de rechtsbijstandverzekeraars en -uitvoerders ook langs andere weg de benodigde informatie kunnen verkrijgen. Gelet op de aard en soort van de werkzaamheden voor rechtsbijstandverzekeraars en -uitvoerders zoals hierboven uiteengezet, bestaat er echter geen andere wijze van verkrijgen van de benodigde informatie. De hierboven genoemde voorbeelden laten zien dat dit niet het geval is. Het enkel kunnen zoeken op adres is alleen mogelijk als alle adressen of vermogensbestanddelen inclusief adres bekend zijn. En dat is niet altijd het geval.

Op basis van het voorliggende voorstel zou voor een rechtsbijstandsverzekeraar en -uitvoerder als enige alternatief een uitbesteding aan een advocaat of deurwaarder mogelijk zijn (dus een externe inkoop). Deze werkwijze is niet in lijn met de strekking van het Kadasterbesluit. Het opvragen van informatie voor anderen behoort ook niet tot de kerntaak van een advocaat of deurwaarder. In de praktijk zal dit leiden tot een eenmalige opdracht tegen relatief hoge kosten voor het collectief van verzekerden, hetgeen ook weer uitwerking heeft op de premie. De rechtsbijstandjurist wordt daarbij afhankelijk van de voornoemde partijen en loopt vertraging op in zijn werkzaamheden, terwijl juist in dergelijke gevallen (bepalen van de financiële positie of het leggen van (conservatoir) beslag) haast geboden is. Het is in ieder geval geen versterking van de rechtszekerheid in het rechtsverkeer, hetgeen ook een belangrijk uitgangspunt is van het besluit.

Onterecht onderscheid, valse concurrentie en inbreuk op equality of arms

De beperking leidt tot een scheve situatie die in het nadeel is van rechtsbijstand verzekerden. De rechtsbijstandverzekeraars en -uitvoerders met advocaten in loondienst zouden voor alleen die medewerkers (op basis van de huidige voorstellen) wel gebruik kunnen maken van zoeken op naam. Daarentegen kunnen de collega rechtsbijstandjuristen, die hetzelfde werk doen (tevens procederen), geen gebruik van maken van de functie, enkel omdat domeinmonopolie (nog) een rol speelt. Dit laat ook zien dat de aard van het werk van rechtsbijstandjuristen, door de leden van het Verbond van Verzekeraars, zich naar aard en soort feitelijk niet onderscheidt van het werk van advocaten (feitelijk: rechtsbijstandjuristen onder toezicht van de NOvA).

Voorstel

Er mag niet voorbij worden gegaan aan het feit dat rechtsbijstandverzekeraars en – uitvoerders allen lid zijn van een brancheorganisatie met toezicht en waarborgen. Zo oordeelde ook de Rechtbank Amsterdam d.d. 4 juni 2024 (ECLI:NL:RBAMS:2024:3154):

‘17. Ten overvloede wordt het Kadaster in overweging gegeven met de Minister en vergunningplichtige bedrijven zoals dat van verzoekster nogmaals te overleggen over het voornemen om hen de zoekoptie in kwestie blijvend te ontzeggen. Temeer nu kennelijk allerlei niet-vergunningplichtige bedrijven aangesloten bij brancheverenigingen die geen toezicht houden wél de betreffende toestemming krijgen.’

Het Verbond van Verzekeraars ziet in de mogelijkheden die de advocatuur, maar ook journalisten en makelaars geboden wordt, aanleiding om net als advocaten en de andere groepen toegang voor zoeken op naam toe te staan. Dit onder voorwaarde dat per bevraging dient te worden aangegeven voor welke vastgelegde doeleinden het zoeken op naam nodig is. Deze wijze van toegang tot de zoekfunctie waarborgt een proportioneel en doelmatig gebruik van de informatie uit het Kadaster.

Het Verbond van Verzekeraars is bereid daaromtrent afspraken te maken met het Kadaster om grenzen en doeleinden vast te leggen (zoals wie en welke afdelingen van de rechtsbijstandverzekeraars of -uitvoerders en voor welke doelen toegang mogelijk is).

Aldus op eenzelfde wijze als verwoord in het ontwerpbesluit voor advocaten, resp. makelaars, rentmeesters, vastgoedtaxateurs en journalisten “(...) als zij lid zijn van een beroepsorganisatie die met het Kadaster hierover afspraken heeft gemaakt. In de afspraken met het Kadaster ligt besloten hoe de beroepsorganisatie, de branche- of andere vertegenwoordigende organisatie vanuit haar rol jegens het lid of de aangeslotene kan bijdragen aan het verantwoord ontsluiten van gegevens uit de registers van het Kadaster.”

Conclusie

Het Verbond van Verzekeraars meent dat oneigenlijk gebruik van informatie uit het Kadaster moet worden voorkomen en ondersteunt dit streven volledig. Desalniettemin laat het bovenstaande zien dat de beroepsgroep rechtsbijstandjuristen in loondienst (net als de advocaten in loondienst) van een rechtsbijstandverzekeraar of uitvoerder van een rechtsbijstandverzekering een gerechtvaardigd doel en belang heeft. De beroepsgroep dient om die reden vanuit hun rol of taak bij het geven van rechtszekerheid te worden beschouwd als een beroepsgroep met doelbinding.

Uiteraard zijn wij graag bereid om deze reactie nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,



G. Feiter-Van Heuvelen